

RUSIJA BO PRIZNANA V 10. DNEH—BORAH.

Rezolucija v senatu za priznanje
Rusije; vlada prodala svoje-
tom 135,000 parov čevljev.

POGOJI ANGLIJE ZA MIR Z RUSIJO.

Washington, 29. febr. — Sena-
tor France iz Marylanda je večeraj
predložil rezolucijo v senatu, ki
zahteva priznanje sovjetske Rusi-
je. — "Misljenje senatorjev o
sovjetski Rusiji se je zelo spre-
menilo v zadnjem tednu", je dejal
France. "Zdaj vidimo v Rusiji le
prehodno dobo, ki se lahko obrne
na bolje. Boljševizem je revolu-
cija in komunizem je bil potreben,
da je zdrobil velika ruska zemlji-
ska posestva; vse to pa ni trajno
Zavezništvo so storiли veliko napako,
ker so pustili Rusijo v nemar.
Zdaj so spoznali napako in jo
skušajo popraviti."

Senator Borah je pa rekel: —
"Priznanje ruske sovjetske vlade
in otvoritev trgovine z Evropo in
Ameriko je vprašanje nekaj dni.
Mogoče se izvrši v desetih dneh."

Moskva, Rusija (per London),
28. febr. — Členerin, komisar za
zunanjih zadev, je objavil noto, ki
je pred tremi dnevi adresiral na
Združene države, Japonsko in
Rumunijo. Nota slika zadnje ve-
like uspehe sovjetske armade na
vseh frontah in vabi vlade ome-
njenih držav, da naj imenujejo
čas in kraj za mirovna pogajanja.

Washington, 29. febr. — Dr-
žavni department je prejel mirov-
no ponudbo ruske sovjetske vlade,
ki je bila poslana Združenim
državam, Japonski in Rumuniji.
Uradniki v državnem departmen-
tu so dejali, da nota ne bo objavl-
jena: Ponudba se dosti ne loči od
prejšnjih komunikacij in uradni
krogi jo smatrajo za boljševisko
propagando.

Na drugi strani se je pa izve-
dalo, da je ameriška vlada pro-
dala 135,000 parov vojaških čevl-
jev ruski sovjetski vladi. Čevlji
so bili prodani Ruski Socialistični
Federativni Republiki, 110 W.
49th St. New York City, kjer i-
ma Ludvig C. A. K. Martens, zas-
topnik sovjetske vlade, svoj
uradni biro. Ko je vojni depart-
ment razpisal prodajo čevljev iz
preostankov armadne zaloge, se
je Martens tudi priglasił za kup-
ca. Vojni department ga je sprva
obvestil, da se blago ne more po-
slati iz Amerike v Rusijo, kmalu
zatem je pa sledilo drugo obvesti-
lo, da bodo čevlji odpisani. Mar-
tens je kupil čevlje po \$1.35 da \$2
par.

Buenos Aires, Arg. 27. febr. —
"La Nacion" je prejel od svoje-
ga poročevalca v Rimu brzojav-
ko, ki navaja sledeče temeljne po-
goje Velike Britanije za mir s
sovjetsko Rusijo. Pogoje je izro-
čil angleški zastopnik James O.
Grady sovjetskemu poslaniku Li-
tinovu v Kopenhagnu:

1. Velika Britanija prizna bolj-
ševiski politični režim.
 2. Velika Britanija se zaveže,
da ne bo posegla v notranje zade-
ve tistih držav, ki so se ločile od
stare Rusije na zapadu, katere
so: Finska, Estonija, Letonija,
Litavija, Ukrajina in Poljska.
 3. Velika Britanija ne bo pose-
gala v notranje zadeve Sibirijske.
 4. Sovjetska Rusija mora de-
mobilizirati rdečo armado.
 5. Boljševiška vlada prizna ne-
odvisnost kavkaških republik, po-
sebnost Georgije.
 6. Vse blago, ki ga sovjetska
Rusija importira iz Velike Brita-
nije, mora biti plačano v zlatu.
 7. Velika Britanija in sovjets-
ka Rusija imata enake trgovske
pravice v avtonomnih ruskih dr-
žavah na zapadu.
 8. Sovjetska Rusija se zaveže,
da ne bo posegala v teritorije, ki
meje s Perzijo in Georgijo.
- Poročevalce pristavljeno, da je
Moskova vlada pripravljena
sprejeti več teh točk, odločno pa
je proti 4. in 8. točki.
- London, 29. febr. — Poročilo
... (Dalje na 3. strani.)

DEMOKRATSKI SENATOR NA- PADA WILSONA ZARADI REKE.

Washington, D. C. — Sena-
tor Thomas, demokrat iz Colorada, je
v soboto napadel Wilsona v senat-
ni zbornici zaradi njegovih not
glede jadranskega vprašanja.
Thomas je dejal: "Ako jadrans-
ki spor ne bo rešen, lahko prid-
vojnja in Amerika bo morala po-
magati Jugoslaviji, dočim bosta
Anglija in Francija na strani Ita-
lije. Amerika bi ne smela biti v
tem sporu."

ZELEZNICE VRNJENE PRIVATNIM LASTNIKOM.

Wilson je podpisal železniško
predlogo kljub protestu
delavcev.

PREDSEDNIKOVE OBLJUBE.

Washington, 29. febr. — Pred-
sednik Wilson je sinoči podpisal
železniško predlogo in danes o
polnoči preidejo ameriške želez-
nice po šestindvajsetmesečni
kontrolni zopet v roke privatnih
družb. Zagovorniki podržavlje-
nja železnice so zadnji teden opozor-
ili Wilsona, da s podpisom pre-
dloge bo podpisal tudi smrtno ob-
sodbo demokratične stranke — to-
da predsednik je kljub temu po-
pisal in izročil železnice privat-
nim lastnikom.

Železničarji, ki so najbolj pri-
zadeti, so naredili največji pritisk
na Wilsona, da naj ne podpisuje,
ali bilo je zastoj. Po podpisani
predloge je predsednik poslal želez-
ničarjem pismen odgovor, v
katerem obljublja, da bo skrbel,
da se čimprej reši mešani spor.

ODREDBA DAVKARJA NI VE- LJAVNA ZA DRŽAVO ILLI- NOIS.

Chicago, Ill. — Odredba dav-
karja Roperja, po kateri se sme
opojna pijača prepeljati iz enega
bivališča v drugo bivališče, če i-
ma človek dvoje ali več bivališč,
ni veljavna za državo Illinois, ker
je legislatura sprejela postavbo, ki
preprečuje prevažanje opojnih
pijač.

Vsa hinavščina političarjev sta-
rih strank, ki so pričeli zdaj agi-
tirati za odpravo prohibicije, je v
tem, da agitirajo zdaj proti pro-
hibiciji tisti ljudje, ki so krivi,
da je država Illinois dobila naj-
bolj ostre prohibicijske postave.
Čas je, da se ljudstvo v državi
Illinois zdravi in da pri pri-
hodnjih volitvah da tem politič-
nim šarlatonom zaslužen brc in
pošlje v legislaturo delavce in far-
marje.

LETALEC JE DOSEGLJ VISA- VO 36,020 ČEVLJEV.

Dayton, O. — Major R. W.
Schroeder se je dygnil 36,020
čevljev visoko. Temperatura v tej
višavi je znašala 67 stopinj pod
nilo. V teh višavah pihava veter s
hitričo sto milj v uri. Schroeder
je bil oblečen kot odkrivalci, ki
odhajajo na severni tečaj, v oble-
ko je pa imel vaita električne na-
prave, da so ga grele.

Bitka med stavkarji in slobi v Južni Africi.

London. — Iz Johannesburga v
južni Africi je prišla brzojavka,
da je bila tamkaj zadnje sredo
krvava bitka med več sto stavka-
ri in vojniki, da je ustanovitev take
banke potrebna. Dostikrat so za-
druga propadle, ker jim niso ho-
tele posoditi denarja banke, ki
jih kontrolirajo privatni interesi.

Hova je priporočal, da se usta-
novi centralna zadravska banka,
ki ima zopet drugje svoje podru-
žnice. Take banke so potrebne za
produktivne in konzumne zadr-
vne vire.

USPEHI PRVEGA ZA- DRUŽNEGA KONGRESA.

KONGRES JE POSETILO NAD
PET STO DELEGATOV.

Sprejeti so bili važni zaključki v
interesu delovnega ljudstva.

Chicago, Ill. — Prvi vameri-
ški farmerski in delavski zadr-
ni kongres, katerega je posejilo
nad pet sto delegatov, je dokon-
čal svoje delo po tridnevnem zbor-
ovanju. To je bil prvi kongres te
vrste v Ameriki, na katerega niso
prišli navihani političarji starih
političnih strank, ampak na njem
so bili zastopniki delavcev in far-
marjev, večinoma sami izkušeni
in resni mošje v srednji starosti,
med katerimi je bilo tudi nekaj
delegatov.

C. H. Gustafson iz Nebraski, ki
je predsedoval kongresu, je v
svojem kratkem nagovoru pove-
dal, zakaj je bil kongres sklican.

Velebizniško časopisje trobi ne-
veda dan za dnem, da Amerika
ni dežela za zadravno gibanje.
Kljub temu trobentanju je pa se
zdaj nad tri tisoč zadravnih or-
ganizacij v Združenih državah,
ki so večinoma ustanovljene po
ročdalskem sistemu.

V nekaterih državah imamo se-
dandane postave, da je nemogoče
se ustanoviti zadrave po roč-
dalskem sistemu, a kljub temu se
je kongres zadravnikov izrekel,
da priporoča, da se zadrave po-
vsod ustanove po ročdalskem si-
stemu, ker skušnje v Angliji in
Rusiji uče, da je ta sistem naj-
bolj priporočljiv. Glavni princip
ročdalskega sistema so sledeči:

1. Vsak član ima samo en glas
na glasu in to, koliko ima delnic.
2. Legalna obrestna mera je do-
voljena samo od delnic glavnice.
3. Kupuje in prodaja se na de-
belo in na drobno le za gotovino.
Če je le mogoče se kredit ne do-
voli, pa tudi ne sprejme, kar iz-
ključuje finančni polom.
4. Dobiček se razdeli med čla-
ne po vsoti, za katero so člani ku-
pili blago v zadrugi.

Nadaleje se priporoča, da nima-
jo posamezni člani prevelikega
števila delnic, ampak vsak član
naj ima le po par delnic, da se
zadravno gibanje razširi na več-
je število zadravnikov.

Warren S. Stone, predsednik
bratovščine železnih strojev, je
dejal v svojem govoru na
kongresu, da mora biti nekaj na-
robo v našem gospodarskem si-
stemu, ako se je število milijonar-
jev pomnožilo v osemnajstih me-
sasih za 30,000, medtem ko je pa
šlo vsaki večer 6,000,000 otrok
lačnih spat.

Stone je dejal: Farmerji v Kal-
iforniji prejemo za funt rde-
čega namiznega grozdja en cent
in pol. Transportni troški za funt
tega grozdja znesojo pol centa.
Havno to grozdje pa prodajajo na
trgu po štirideset centov funt. Mi
potrebujemo za distribucijo blaga
med konzumentom in proizduc-
tom nov sistem. Nekaj trgovcev
je prišel pred nekaj dnevi k meni,
pa je vprašal, kaj se bo zgodilo
s prekupčevalci in mekarji. Re-
kel sem: Moj cenjeni prijatelj bo-
jim se, delati bodo morali.

Carl Lunn, podpredsednik Na-
rodne kooperativne družbe, je po-
vdarjal, da se zadravno gibanje
ne sme smatrati za nekaj lokal-
nega; ampak zadravno gibanje je
svetovno gibanje. Povdarjal je
da je treba producirati za potre-
be in ne za profit.

Zborovanja se je udeležil tudi
I. V. Sherman, zastopnik Moskov-
ske ljudske banke. V razpravo o
ustanovitvi zadravske banke so
posegli mnogi govorniki, ki so vsi
naglašali, da je ustanovitev take
banke potrebna. Dostikrat so za-
druga propadle, ker jim niso ho-
tele posoditi denarja banke, ki
jih kontrolirajo privatni interesi.

Hova je priporočal, da se usta-
novi centralna zadravska banka,
ki ima zopet drugje svoje podru-
žnice. Take banke so potrebne za
produktivne in konzumne zadr-
vne vire. (Dalje na 3. strani.)

JAPONSKI MIKADO JE RAZ- PUBIL PARLAMENT IN UVEDEL DIKTATURO.

Washington, 29. febr. — Iz To-
kija je prišla uradna vest, da je
japonski mikado razpustil parla-
ment zadnji četrtok, ker se je
zbal, da bo v večini sprejeta pre-
dloga za splošno volilno pravico.
Vedel tega je zavladalo po vsej
japonski velikansko razburjenje;
kolosalne demonstracije so na
dnevnem redu. Nove volitve se
vrše v petih mesecih.

IZPOR IZ SIMPATI- JE JE NEPOSTAVEN.

TAKO JE ODLOČILO SODIŠČE.

Isprti stavbinski delavci v Chic-
go lahko tožijo za izgubljeno me-
sdo.

Chicago, Ill. — Ko so lani za-
stavkali tesarski delavci in jih ni-
so mogli stavbinski podjetniki u-
gnati, so se podjetniki zvezali s
trgovci, ki so prodajali stavbin-
ski material, da so zaprli svoja
skladišča in izprli svoje delavce.
Na ta način so upali podjetniki,
da prav zanesljivo izvojujejo
smago. Ali podjetniki niso le iz-
gubili bitke, ampak so a ta hu-
dodnim bojkotom tudi oškodovali
vse stavbinske delavce, ki niso bi-
li člani strokovne organizacije te-
sarskih delavcev, tako da lahko o-
škodovani delavci tožijo za me-
sdo, ki so jo izgubili valed hudob-
nega bojkota. Tako je razsodil
sodnik Wells M. Cook, ki je pri-
sodil pleskarju Oscarju Carlsonu
\$350 kot odškodnino za izgubljeno
mesdo.

Mr. Thompson, advokat delav-
cev, je dejal po proglasnju sodbi,
da je delavstvo izvojevalo veliko
smago, kajti izid obravnave po-
kazuje, da je bila zveza med stav-
binskimi podjetniki in trgovci,
ki prodajajo stavbinski materi-
jal, nepostavna. Pojasnil je, da
so, bill za tožbo odprta tri pata.
Tožba je bila lahko vložena v i-
menu ljudstva, v imenu tesarskih
delavcev in posameznih stavbin-
skih delavcev. Sodišče se je izre-
klo, da je bil oškodovan pleskar,
ker ni mogel delati, ker so trgovci,
ki so prodajali stavbinski materi-
jal, izprli svoje delavce, da
pomagajo stavbinskim podjetni-
kom.

Podjetniki so seveda vložili
priziv proti tej rozsodbi. Če ras-
sodba na višjih instancah izpade
na korist delavcem, tedaj bodo
sledile druge tožbe stavbinskih
delavcev. Tožiti za odškodnino ne
more 13,000 tesarskih delavcev,
ki so zastavkali, lahko pa tožijo
90,000 drugih stavbinskih delav-
cev, ki niso zastavkali, delati pa
vendar niso mogli, ker ni bil stav-
binski material na prodaj. Ti
delavci bodo imeli pravico zahtev-
vati odškodnino za vsak dolar,
ki so ga izgubili na mesdi.

Pa to se ni vse. Toži lahko tu-
di vsak hišni posestnik, ki je mo-
goče imel stanovanja prazna, ker
ni mogel dobiti materiala, da po-
pra hišo. Ali če si je hišni posest-
nik izposodil denar, da popravi
svojo hišo, pa je ni mogel popra-
viti, od posojila je pa moral pla-
čevati obresti. Za odškodnino lah-
ko tožijo vsaki stavbinski podjet-
nik, ki ne pripada k zvezi stav-
binskih podjetnikov, ker ni mo-
gel delati. Prvzprav lahko to-
ži vsak človek, če je bilo njegovo
stavbinsko delo ustavljeno, ker
ni mogel kupiti stavbinskega ma-
teriala.

Delavci so s to rozsodbo napra-
vili velik korak naprej v boju,
da slomijo zdravne moči podjet-
ništva.

Napad na Aleksandra in Protiča je uspešen.

Washington, 29. febr. — Jugo-
slovansko poslanstvo dementira
vest iz Trsta, ki je bila priobče-
na zadnji petek, da sta bila princ
Aleksander in ministrski predse-
nik Protič v Beogradu napadeni
in ranjena.

WILSON ZMAGAL NAD ZAVEZNIKI.

Ententa je pripravljena umakniti kom-
promisne načre, ako se Italija in Jugo-
slavija direktno pobotata. V objavl-
jenem sumariju Wilsonovih not
manjka nekaj važnih točk. Trumbić
bi sprejel londonski pakt.

London, 1. marca. — Včeraj
predpoldne se je vršila prva kon-
ferenca med Nittijem in dr. Trum-
bićem, ki se je jutri zopet nade-
štuje.

Rim, 29. febr. — "Idea Nazio-
nale" poroča, da je Italija kupila
18 velikih parnikov od Zdr-
venih držav, toda Wilson je ustavil
odvedbo parnikov.

Paris, 29. febr. — Zavezniški
zastopniki pravijo, da so v suma-
riju korespondence med Wilsonom
in zavezniki, ki je bil objavljen
v Washingtonu zadnji čet-
rtok, izpuščene nekatere važne to-
čke. Tukaj se ščijo, zakaj ni a-
meriška vlada objavila vsega. No-
te bodo najbrž tukaj objavljene v
celoti.

Paris, 29. febr. — Dr. Anto
Trumbić, zastopnik Jugoslavije,
je dejal včeraj pred svojim odho-
dom v London, da je Srbija pri-
pravljena pogajati se direktno s
Italijo glede jadranskega vpra-
šanja. Italija je vedno smatrala, da
direktno pogajanje bi moglo biti
edino s Srbijo, kajti ona se ne pri-
mna zavezništva in se ne smra
pogajati s Hrvasi in Slovenci.

Dejle je rekel Trumbić: "Mi
se ne bojimo niti londonskega
pakta, ki daje Reko Hrvaški, to-
da Srbija bo odločno stala proti
vsakemu poravnanju, ki ne vklju-
čuje Wilsonove črte. Srbija je za
to, da je Reka svobodno mesto, to-
da ni amo proti koridorju z Istru.
Pripravljeni smo izgubiti otok Lo-
šinj, ne damo pa Visa. Zahteva-
mo, da ostane železnica od Reke
do Ljubljane v naših rokah in ne
damo Senožeč. Zader je lahko
avtonomno mesto."

London, 29. febr. — I z tukaj-
šnjih poluradni krogov poročajo,
da so se zavezniki podali Wilsonu
in da se ne bodo več sili Jugoslaviji
kompromisnih načrtov brez spora-
zuma s ameriško vlado.

Lloyd George in Millerand sta
izrabila točko v Wilsonovi drugi
noti, ki se glasi, da edina alterna-
tiva za odklonitev decembarskega
načrta bi bila, da se Italija in Ju-
goslavija direktno sami sporazu-
meta in rešita jadransko vpra-
šanje brez vmešavanja drugih, pod
pogojem, da se taka rešitev ne iz-
vrši v škodo kake tretje stranke.
Oba ministrska predsednika sta
takoj izjavila — in v tem smislu
sta tudi odgovorila Wilsonu —
da se umaknejo vsi dosedanj
kompromisi, ako se Italija in Ju-
goslavija sami pogodita in naj-
deta sporazumno točko. Kolikor
se je izvedelo, stopita Nitti in dr.
Trumbić, zastopnik Jugoslavije v
Londonu, takoj v pogajanja.

Vrhovni svet je danes razpr-
ljal o finančnem vprašanju, stan-
ju mednarodne valute in dragi-
nji.

HOTEL JE POSTAL FLEN PO- ZARA, TRI OSEBE SO ZGORELE.

Providence, R. I. — Tukaj je
sgorel hotel "Lorraine". Tri ose-
be so izgubile življenje v požaru,
ostali pasajirji so se pa rešili. Be-
žali so iz hotela v mrzlo noč le de-
loma oblečeni, da so si rešili golo
življenje.

TATOVSI SO NALOŽILI BLAGO NA AVTOMOBIL.

Martinsburg, W. Va. — Neznani
so poneli oropali dva prodajal-
ni. Vzeli so iz njiju za štiri tisoč
dolarjev blaga in ga naložili na
tovorni avtomobil. Policija nima
nobene sledi o storilcih.

FRANCOSKO DELAVSTVO STOJI ZA ŽELEZNIČARJI

Vse unije bodo pomagale štraj-
karjem; vojaška organizacija
je za stavkolonstvo.

VLADA MOBILIZIRA STAV- KARJE V VOJASKO SLUŽBO.

Paris, 29. febr. — Splošna de-
lavška zveza v Franciji je izdala
proklamacijo, v kateri pravi, da
bo s vsemi materialnimi in mo-
ralnimi silami podpirala stavkajo-
če železničarje in železniške de-
lavce. Na drugi strani je vlada
pričela organizirati svoja terori-
stične sile. Unija bivših vojakov,
ki baje šteje 400,000 članov, se je
ponudila vladi v stavkokoštovo, da
razbije stavko. S pomočjo teh
stavkokoštev je vlada opravila v
promet nekaj vlakov; obenem je
vlada zasnela veliko številno avto-
mobilov in motornih vozov za pre-
važanje nujnih potrebščin.

List "Le Libertaire", ki je ob-
javil poziv na železničarje, da se
naj upro mobilizaciji in desertira-
jo, je bil vstavljen. Štrajkarji, ki
so dobili poziv, da morajo k vo-
jakom, se še niso odavali; izdan
bo drugi poziv s grožnjo; da bo-
do aretirani, kdor se ne odzove.

Unija železničarjev je objavila,
da se stavkarji vrnejo na delo pod
sledečimi pogoji: priznanje unije,
uvedba stopnjevalne mezdne lest-
vice, skupna komisija za reševanje
spоров, takojšnja rešitev bu-
dočnega stanja železnice in nobenih
kazni napram štrajkarjem.

Paris, 29. febr. — Izvrševalni
odbor Narodne zveze železničar-
jev je sinoči proglasil generalni
štrajk na železnicah po vsej
Franciji. "La Liberté" piše, da je
vlada izdala zaporna povelja pro-
ti voditeljem stavkovnega giba-
nja. Obenem je vlada razglasila
mobilizacijo treh letnikov želez-
niških službencev in zaplenila je
vse komercialne eroplane za pre-
našanje pošte. Vlada namerava
zdrobiti stavko s tem, da mobil-
izira stavkarje in jih podvrže vo-
jaškim zakonom, kakor ob čast
vojne.

Stavka je le povzročila po-
manjkanje živil v Parizu in dru-
gih večjih mestih; izdane so stro-
ge naredbe za varčevanje z žive-
žem.

Millerand je izjavil včeraj v
parlamentu, da je stavka "zarota
radikalnih prenapetežev, ki ho-
čejo pahnuti Francijo v revolucijo,
toda on bo v tem oziru sledil
Clemenceauju in izvajal drastične
posledice."

Stavka je pričela, ko je bil od-
puščen mizar s imenom Campa-
nuo, ki je bil vpsojen v neki želez-
niški delavnici v pariškem pred-
mestju. Odpuščen je bil zato, ker
je pol dneva izostal od dela, ude-
leživši se socialistične seje. Vled
odslavitve tega delavca je takoj
zaštrajkalo vse delavstvo v doti-
ni tovarni in štrajk se je širil od
delavnice do delavnice in končno
so se pridružile tudi druge or-
ganizacije železničarjev.

Prebrana v Italiji omejena.
Rim. — Prihodnji ponedeljek se
Italija vrne nazaj v vojne čase s
naredbo, ki določa karte za kruh,
mast in sladkor in nemesne dne-
ve.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasa po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inostranstvo \$7.00.

Naslov na vse, kar ima biti v listu:

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljepanju n. pr. (Januarja 21-30) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom postalo naročnik. Posvetite jo posebno, da se vam ne uotvori list.

RUDNIŠKI PODJETNIKI PRIHAJAJO S STARIMI LAŽMI.

Rudniški podjetniki ne opuste prav nobenega sredstva, da preprečijo povišanje mezde rudarjev. Zdaj obtožujejo rudarje, da nočejo delati, kadar se jim nudi prilika za delo. S tako obtožbo nameravajo rudniški podjetniki prikazati rudarje kot lenuhe, dasiravno se imajo vprav pridnosti teh rudarjev zahvaliti za premoženje, ki ga imajo. Na takile način hočejo podjetniki odvaliti od sebe krivdo, da niso krivi podjetniki, če rudarji delajo le po par dni v tednu.

Seveda ni eksekutiva rudarske organizacije molčala na take nepristojne in obrekljive očitke. V svoji spomenici na komisijo, ki ima rešiti zahteve rudarjev, pravi, da so rudarji v vojnem času nakopali toliko premoga, kolikor ni bilo še nikdar nakopalega na svetu. Tako so na pr. v letu 1918 nakopali 685,000,000 ton premoga. Vprav rudarji so s svojim delom pomagali, da je vojna hitro končala z zmago za zaveznike in Združene države. Poleg je pa še okoli osemdeset tisoč rudarjev služilo v armadi in mornarici.

Zdaj pa vprašajmo, kako je pa bilo z rudniškimi podjetniki? Premog so prodajali po tako visoki ceni, kakor še nikdar prej. Njih dobiček je bil ogromen. Podjetniki so postali bogati, nekateri celo milijonarji, rudarji so pa ostali ravno tako revni, kot so bili pred vojno.

Eksekutiva rudarske organizacije pravi, da je neka premogovniška kompanija napravila pred vojno v letu 1913—1914 tri milijone dolarjev dobička. V letu 1917—1918 je pa ravno ta kompanija imela eden in dvajset milijonov dolarjev profita.

Ali podjetniki niso hoteli popustiti od svojega konjčka, da rudarji ne marajo delati, kadar imajo priliko, da lahko primejo za delo. Dejali so, da prostovoljno zamujeni čas v državi Illinois znaša samo v letu 1918 od 15 do 20 odstotkov. Gospodje podjetniki so seveda pozabili, da je v tem letu najhujše razsajala influenza, ki ni prizanašala tudi rudarjem.

Ko so gospodje podjetniki argumentirali pred komisijo, da rudarji nočejo delati, kadar imajo priliko za delo, se niso spomnili tistih, ki so bili bolni na influenco ali so pa umrli za njo, ampak svojo so trdili tjevedan, da očrniijo rudarje kot leni ljudi, ki ne marajo delati, čeprav imajo delo pred nosom. Ravno tako niso gospodje podjetniki povedali komisiji, da rudarji večasi niso hoteli delati, ker je bila vsled zanikernosti in zanemarjenosti podjetnika rudnik v takem stanju, da se je bilo bati katastrofe. In ker rudarji niso hoteli iti v past — v gotovo smrt, da se podjetnikom poveča dobiček, so jih podjetniki očrnil kot lenuhe.

Podjetniki so se tudi sklicevali na to, da v Illinoisu delajo rudarji le po dva dni v rudniku, pa zopet odpotujejo drugam za delom. Vprav ta podjetniška trditve pa dokazuje, da morajo biti izredno slabe razmere v rudniški industriji, če rudarji tako hitro menjajo rudnike, kajti če je zaslužek dober in so delovne razmere tudi dobre, ni noben delavec tako neumen, da bo delo pustil in šel drugam za delom, ker nobenemu delavcu ne preostane toliko od njegovega zaslužka, da bi lahko pohajkoval.

Zanimivo bi bilo, če bi podjetniki povedali, koliko dni so preživeli v raznih letoviških poletih in pozimi, pa bi kmalu komisija izvedela, kje so tisti ljudje v rudniški industriji, ki neradi delajo in pohajkujejo.

Kdo nosi najtežje davčno butaro? — Delavec in farmar! Res je, da so davki naloženi pod različni imeni in da nosijo denar v davčne urade tudi korporacije in milijonarji. Ali ravno tako res je, da se korporacije še niso odpovedale profita, ampak zavzemajo stališče, da se profit ne sme pod nobenim pogojem znižati. Da se ne skrči dobiček, pa podraže za toliko produkte, kolikor so morale plačati davka. Naložen je tudi nedirekten davek na življenske potrebščine, ki ga najbolj občutita delavec in farmar, ker njuni dohodki niso tako visoki kot industrijskih in finančnih baronov.

Kaj je poštena cena? — Masten dobiček in če se k temu dobičku še nekaj doda, da bo profit še večji, pomeni dandanes v trgovskem jeziku pošteno ceno.

DOPISI.

Stara Loka, Slovenija, Jugoslavija, 25. januarja 1940. — Naši časopisi v Sloveniji so se tudi pričeli amerikanizirati. To se pravi, da hočejo biti senzacionalni. Tako na pr. "Večerni list" in "Jugoslavija." Posebno "Večerni list" popade rad kakšno kost, če jo le more. Pred štirinajstimi dnevi je prinesel neko novico iz "Ameriške Domovine," da ameriški Jugoslavo- nočejo Trsta in Reke, ter da so se tako izjavili slovenski socialisti v Ameriki s Kristonom na čelu. To je pač senzacija za hake- ke! Pokazal sem dotično notico nekemu zavednemu klerikalcu, pa še ta ne verjame, da je to res. Rekel mi je, da je to nemogoče! — (Hahaha, g. Fire, ponatisirite! Op. ur.) In ta list je pri nas glasilo Slovenske krščansko-socialne zveze!

Zelo važno je vprašanje o naši valuti. Pred enim tednom je odredil ministrski svet v Beogradu, da dobimo nove bankovce, na katerih bo označena vrednost v kronah na eni in v dinarjih na drugi strani. Dobro pri tem je to, da se teh bankovcev ne bo maglo ponarejati, kot se je to delalo doslej. O razmerju med krono in dinarjem bo pa sklepale šele parlament. Bojim se, da ministri nimajo pri tem dobrega namena; kajti to lahko služi za podlago pri poznejši zamenjavi: 1—4, dočim se govori, da je draginja v Srbiji ravna z našo krono. Sedaj zamenjavamo 1:1.

22. januarja so pričeli komunistični rudarji v Trbovljah in Hrastniku s pasivno resistenco. Danes poročajo listi, da je zopet vse v redu in da prično rudarji zopet z delom. Železnice so vsled tega dogodka ustavile ves tovorni promet za nedogleden čas. Kdaj začno vlaki zopet voziti, ni znano; prikrajšan je tudi osebni promet. Samo po en vlak gre na dan na eno stran radi posanjanja našega premoga.

Naše lesne trgovine so prodale mnogo lesa v Italijo. Govori se, da ga je samo "Sava" prodala 4000 vagonov. Zadnje čase je bilo opaziti precej laških vagonov pri nas naloženih z lesom. Naša država dobi od vsakega vagona 400 dinarjev carine.

Zanimivo je tudi to, da imamo tako milo zimo. Še do danes ni bilo snega, samo močna slana je ob jutrih in malo bolj je mrzlo in to je vse. Da bi nam le spomladni ne delalo preglavice.

Vlada je pričela nekoliko gledati na prate verižnikom in navijalec cen. Povsod je še taka draginja, da reven človek ne ve, kaj bi počel. Posebno obteka je tako draga, da si je človek pri najboljši volji ne more nabaviti. Za živila je pri nas še dosti dobro; imamo saj kaj jesti, dočim je n. pr. v Nemški Avstriji zelo slabo. Tovariši iz ujetništva mi piše, da je slanina tam po 120 kron kilogram. Jaz sam sem jo že plačal po 48 kron.

Ravno danes smo dobili poročilo, da so nam zavezniki poslali ultimatum radi Trsta in Reke. Piše se, da nam je upati samo še na Ameriko, kajti Angliji in Francuzi so nas zapustili, ker nas ne rabijo več. Kaj se iz tega še razvije, se ne ve.

Križa pri deželni vladi v Ljubljani še zdaj ni rešena. Jugoslovanska demokratska stranka se pogaja z Jugoslovansko socialdemokratsko stranko. Socialisti hačialisti hočejo imeti notranjo upravo v svojih rokah, kar naj bi prevzel sodrug Prepeluh, a liberali jim nočejo dati tega.

Zelo dobro pri nas bo to, da bo vlada razlastila vsa veleposvetstva in sicer proti odkodnini, dočim se brez odkodnine razlastijo vsa veleposvetstva Hababurčanov in vsa tista veleposvetstva, ki so jih Hababurčani podarili komu za kakšne "zasluge." Vsa zemlja, ki se obdeluje, bo odvezta, kar je več kot 72 hektarjev, v gorah pa nad 200 hektarjev. To je zelo vašen korak in vsi želimo, da bi delo hitro napredovalo. Želeti bi bilo, da se vlada ozira v prvi vrsti na invalide, potem pa šele na druge pri razdelitvi zemlje. Tudi zemljišča mrtve roke (cerkvena in samostanska posestva) naj se podrivajo. Vsa veleposvetstva v Sloveniji znašajo 242,286 hektarjev.

Na Korotkem so se pričeli počasi pripravljati za plebiscit. Vlada nabira prostovoljce za čas plebiscita, ker bo takrat morala

naše vojskvo zapustiti kraj, kjer se bo volilo, da se ne bo moglo reči, da je ljudstvo volilo pod pritiskom. Teško je pa reči, kdaj bo plebiscit, kajti nikomur se ni ne mudi. Nemei so postali zadnje čase precej oholi, kajti pri nas imajo veliko več življa, kakor na drugi strani. — Tomo Jerala.

Spomenica jugoslovanskih poslancev iz zasedenih krajev.

(Nadaljevanje.)

Toda nekateri neznačajni moji nasprotniki se sklicujejo na neko moje pismo od 22. avgusta. Najprvo naj se vsak ozira na datum tega pisma, ker to pismo je bilo pisano 22. avgusta, torej 21 dni pred prihodom d'Annunzija na Reko, o čemer ni nihče ničesar vedel do 11. septembra razum treh ali štirih oseb, ki so bile v zvezi s pesnikom. V tem pismu so omejenjene stvari, ki nimajo ničesar opraviti z dogodki, ki so se odigrali 12. septembra.

S tem, da je tiakovni urad Gabriela d'Annunzija obledanil to moje pismo, iz katerega ne prekleem nobene besede, si ni pridobil prav nobenih zaslug. Jaz se ne pritožujem, ampak še vesel sem, ker so mi storili to uslugo, ker so mi dali priliko, da lahko imenujem nekatere gospode na Reki nesramneže, ki opravljajo tajno policijsko službo in sicer lažljivo za g. Gabriela d'Annunzija. So tajni policijski agentje, ki se ne upajo prikazati na dan.

V začetku sem bil mnenja, da bo d'Annunzijeva ekspedicija koristila splošnemu interesu Reke, razumno, da mora vse ostati v gotovi meji in da bo vse skupaj samo nekaj protest proti delovaju pariških profitarjev. Toda bil sem prepričan, da bo spravi- ta ekspedicija Italijo v jako ne- ljub položaj in tako tudi Reko samo, ako se prekorači gotove meje in pride v konflikt z mednarodnimi zakoni, kateri so — na veliko nesrečo — še vedno v veljavi.

Iz tega vzroka sem tudi po- jasnil Gabrielu d'Annunziju, kaj jaz mislim o tej stvari in mu po- vedal brez okoliščin vse moje mi- slili in sicer pri najnem pogovoru na kar se pa ni oziral, ker je po- stal mističen in trdno veruje v svojo zmago. Govoril sem z njim popolnoma odkrito, kot človek, ki nima nobene odgovornosti na- pram drugemu kot sam sebi.

Ko sem izpoznal resnost cele situacije, sem se odločil ponuditi moje sodelovanje "Narodnemu svetu," edino v ta namen, da bi našel kako pot iz te zagate in ako bi bilo mogoče spravi- ti celo situ- acijo v pravi red, kar bi bilo praktično in koristno za celo dr- žavo kakor tudi za Reko samo. Ako bi zamogel urediti celo zade- vo pravilno, bi bilo tudi častno za Gabriela d'Annunzija, ker sem zaupal, da bo vodil celo stvar pravilno kar je tudi takoj poka- zal v svojih prvih proklamacijah.

Mojo ponudbo je predložil dr. Marko Blasich, domoljub, ki je že pretrpel marsikaka politična preganjanja dr. Antonio Vivotu, ml.

Ko je preteklo sedem dni še ni- sem dobil nobenega odgovora na mojo ponudbo od "Consiglio Nazionale" niti od Gabriela d'Annunzija. Nato sem pisal pismo Gabrielu d'Annunziju, ali more- biti ta molk pomeni, da ne mara- jo sprejeti moje ponudbe za so- delovanje.

Gabriel d'Annunzijo me nato pozove v svoj glavni stan, kjer mi pojasni, da sem bil v zmoti glede tega in da bo on podvzel korake in uredil stvar s "Consiglio Nazionale" in da bo še isti dan sporočil izid cele zadeve. — Toda poročila ni bilo.

27. septembra sem na željo molje ljubljene sestre šel z njo v Trst in ob tej priliki sem posetil tudi Benetke, inBologna, Flo- renco in Rim, ker sem hotel naj- ti možno osebo za moj uredniški štab.

Nisem zapustil Reke na skrivnem in ne tajno, kot se je splošno govorilo in pisalo, ampak odšel sem s potnim listom, katerega sem si preskrbel in potni list ima št. 14, datirano meseca septem- bra 1919 in podpisan od stotni- ca kraljevskih karabinierjev Vada- la.

(Dalje.)

Še vedno jadransko vprašanje.

(Iz Gl. Urada J. R. Z.)

Zopet se govori in piše o ja- dranskem vprašanju ali o "re- škem problemu", kakor so lani po napačnem začeli imenovati stvar, ki jo zavijajo v pajčolan, da ne bo svet spoznal njega pravega jedra. Iz Pariza in Londona prihajajo poročila, po katerih bi bilo soditi, da stoji problem pred neposredno rešitvijo. Jugoslova- nom so se pošiljali nekaki ulti- mati, tajna londonska pogodba se je zopet vlačila na dan, ali zopet z vsakovrstnimi rezervami in izrekla se je grožnja, da se ta po- godba siloma izvrši, če ne pristane "Jugoslavo" na nekakšen "kompromis" z dne 20. januarja, katerega podrobnosti so tudi za- grnjene z megle tajne diploma- cije, o katerem je pa vendar zna- no, da jemlje Jugoslovonom čisto jugoslovanske kraje in jih priz- nava Italiji.

Kompromis, — to je treba po- dariti — je v tem slučaju beseda, ki moti in zavaja. Kompromis je sporazum. Ta bi bil potreben med strankami, ki so direktno pri- zadele: to so Jugoslavo in Ita- lija. Ali med njimi ni nobenega sporazuma in tudi ni bilo med njimi takih direktnih razprav in pogajanj, ki bi mogla voditi do sporazuma. Kompromis je bil sklenjen med Italijo in nekateri- mi drugimi vladami brez Jugo- slavije, toraj brez tistega faktor- ja, za čigar kožo gre: Za Jugo- slavo to ni kompromis, temveč dik- tat, ki ga spremlja grožnja. Ta- kovzani kompromis ali pa lon- donska pogodba; bič ali pa koro- bač — to je alternativa.

V spor je posegel tudi ameri- ški predsednik Wilson, o čemer je dnevno časopisje obširno pi- salo. V Parizu in Londonu se za- di njegovega koraka zelo hudi in italijanskim aneksijam naklonje- no časopisje se preiskuje v sarka- zmu, da prehaja v smešnost in o- tročarijo. Z ozirom na trenutno politično situacijo bo ameriški vpliv za enkrat praktično me- hen, pomen pa ima stališče Ame- rike zaradi tega, ker se ni vseh dni konice in pojde zgodovina tu- di izza podpisa vseh mogočih po- godbi in kompromisov dalje svojo pot.

Ta hip, ki pišemo te vrstice, še ni vprašanje "rešeno", kljub vsakovrstnim terminom. Ali reše- no ne bo niti tedaj, kadar izreko- tisti ki so danes močni, svojo vo- ljo. Nepačno bi bilo izza vseh skušenj gojiti nekaj optimizem, ki se ne vjema s situacijo. Skoraj bi se lahko stavilo, da se Jugoslova- nom ne prikrjoji pravica in prav- zaprav je le še vprašanje, kako velika je krivica, ki jo utrpe. To pa ni odločilno vprašanje, ker ne gre za par vasi več ali manj, ampak za življenske možnosti Ju- goslovonom, za bodoče razmerje med Italijo in Jugoslavijo, za balkanski problem in za evropski mir, ki pomeni približno toliko, kolikor svetovni mir.

Vprašanje se ne rešuje, kajti če velja na sploh beseda, da ne mo- re biti nobeno vprašanje rešeno, dokler ni rešeno na podlagi pr- avičnosti, velja to prav posebno za jadransko vprašanje, katerega ne morejo ali pa nočejo gotovi vi- soki diplomati nikakor prav raz- umeti.

Gotovo gre Jugoslovonom — kakor vsakemu živemu organiz- mu — za njim pravice. Življenski nagon samohranitve ne more ni- ti v njih izumreti, dokler niso po- biti in zato je vsako filozofiranje o asimilaciji anektiranih Slove- nov in Hrvatov, o njih sprizaj- njuje z namenjenimi razmerami, o kapitulaciji pred "neizgibno" usodo odveč. Ljudstvo, ki ga ho- če Italija podvreči svoji vladi, ima voljo za življenje v sebi, in sicer ne le za golo gmotno, ampak za popolno človeško življenje, to- rej tudi za narodni obstoj, brez katerega ne more biti kulturne- ga in tistega socialnega življenja, ki se edino mora strinjati z nje- govim značajem. To ljudstvo se za- enkrat za siloma lahko inkorpo- rira v Italijo in podvrže vladi kralja Viktorija Emanuela, ali čim bolj siloma, čim bolj proti njegovi volji se to izvrši, tem od- ločnejši in žilavejši bo njegov od- por zoper tuje gospodstvo, kate- rega ne mara in katerega se je branilo.

Ne gre se zato ali hočemo ali nočemo slovenske iredento in na-

cionalne boje v Italiji. Dejstva je treba jemati taka, kakršna so in z njimi je treba računati. Kdor kolikaj pagna primorsko prebi- valstvo, ne more niti za trenotek dvomiti, da bo stalj proti nepo- bličani vladi v najostrejši opoziciji, da bo branilo svojo narodno eksistenco z vsemi sredstvi in da bo vedno hrepelo po zdržitvi v svojih rojaki. Vpoštevanje je tudi treba da si je to ljudstvo pri- dobilo bojevitost in bojne izku- snje že v stari Avstriji, in da jih bo v Italiji porabilo. Ker pa po- znajmo tudi italijansko politiko in njene metode, si lahko na prvih izračunamo, da bo njena vlada zatirala vsako narodno gibanje med podvrženimi Jugoslavo, želeča, da napravi iz njih Italija- ne in da bo vsled tega rastei av- tomatično tlak in protitlak, skratka, da se bo v "Julijski Be- nečiji" ponavljalo vse, kar se je godilo pod Avstrijo, le še poten- cirano in z večjo strastjo.

Ali če bi bilo to vse, bi gospod- je v Parizu in Londonu lahko skozinsko, čes stvar Italije je, kako bo vzdrževala "red" v "svoji hiši". Sicer ne bi niti za vsako skomizgavanje imeli abso- luten vzrok, zakaj zgodovina bi jih lahko počela, da so domače nacionalne nevarnosti, ki se pre- pletajo čez mejo, lahko tudi in- ternacionalne nevarnosti. Av- strija je bila tudi tukaj klasičen vzgled, in Francozi bi se lahko spomnili na Alžacijo in Loreno, Kdor resnično ljubi mir, ga ne želi le v lastni hiši, temveč tudi pri sosedih.

Nevarnost je pa večja. Vse čas je bilo jasno, da gre Italija za popolnito obvladanjem Jadrans- kega morja. Že davno je bila te- orija njih aneksdonistov, da je Adrija bolj jezero, kakor morje in da mora to jezero biti italijan- sko. Voda se obvladuje z brega in da osnovi svoje doktrine je morala Italija zahtevati jadrans- ke bregove. Nihče ne dvomi, da bi ji bilo najljubše, če bi jih mo- gela dobiti vse. Morala pa je brz- dati svoj apetit in je sturla raz- ne "koncesije". Nekaj obrežja prepukla inlostno Jugoslova- nom, ali v svojo oblast hoče spr- noviti vse tiste točke, ki ji zago- tavljajo hegemonije in naprav- ljajo vab jugoslovansko moč ilu- zorično. Tudi kontrolo nad Ala- banijo si zagotavlja, dati si tudi tam ne more sklicevati na nobe- ne narodne pravice.

Vse "koncesije", ki jih dela italijanska vlada sedaj, so pa storjene z "reservatio mentali", s tišim pridržkom, da jih pozove, kadar pride čas za to. Ni treba pripisavati italijanski vladi, no- bene posebne hudobnosti, da se pride do takih zaključkov. Čim si je Italija hbrala politiko anek- siji, je morala ta politika voditi dalje. Zato bodo skrbeti gos- podarski interesi. V Rimu ne slede osvovjevalni politiki zaradi časti, ampak namišljenih stvarnih ob- zirov, ki so v prvi vrsti ekonom- skega značaja. Na Jadranskem morju hočejo vladati, da bodo tam edini gospodarji, da bodo na njem gospodarsko suvereni, ali morje samo na sebi ne pomeni nič več, kakor železniški tir. Ka- ko, odkod naj se speljeje trgo- vina na jadransko morje, da se u- godi italijanskim željam? Kako naj si Italija zavaruje moč, da bo res gospodarsko gospodovala!

Vsa trgovinska politika je v zvezi z državno politiko. Tenden- ci po trgovskem osvajanju sledi tendenca o teritorialnem osvaja- nju. Če misli ali ne misli sedanja italijanska vlada danes na to, da bo prej ali slej postavljena pred problem večje teritorialne pose- sti na Balkanu, kateremu služi Ja- dransko morje, v svojih namis- lih se ne bo čutila varne, dokler ne bo njena beseda in njena volja absolutno nerodajna na obeh straneh "jezera", torej dokler ne bo tudi politično gospodovala povsod, kjer bodo njeni interesi prizadeti.

Prvi korak Italije, na Balkanu ne more ostati njen zadnji. Njen meč bo vedno ogroževal balkanske narode, in če račun- a danes na njih nesodno in rasec- tev, če ima v svojih spekulacijah že zvrze z entimi proti drugim, kakor se je že nekolikokrat poro- čalo, se pokaže, da dela račun brez kremaja, čim postane ne- varnost njenega prodiranja aku- tna.

Vsaka italijanska aneksija na vzhodni strani Jadranskega mor- ja pomeni vedno možnost nove balkanske vojne. Kakšna bi bila

konstelacija balkanskih sil v ten-
sionu, je pravzaprav postar-
ska reš. Stokrat važnejše je de-
stvo, da pomeni to nevarnost no-
ve evropske vojne. Balkan je bil
vulkan in to še ni minilo. Balkan
je v vseh svojih delih pretežno a-
graren in ostane tak še precej ča-
sa, kajti tudi v gospodarskih pre-
obrazah se ne gode čudeži. Po-
vrh tega je ves Balkan ekono-
mično izsesan in bo iz vseh teh raz-
logov v neštelih ozirih odvisen od
tujih držav. To se pravi: Razne
zunanje države bodo interesirane
na njem, vsaka bo hotela čestiti
svoje interese. Srečja je telesu
vedno bližja od sukne. Kadar
gre za velike trgovske ali sploh
gospodarske interese, je vsak se-
bi najbližji, in najlepše alijance,
ki bo v rasprotju z lastnimi ko-
ristimi, izgube svoj pomen.

Italija je bila članica srednje-
evropske trževze, v zadnji
vojni se je bojevala proti svojim
včerajšnjim zaveznikom. Italija
je danes del entente; nihče ne
more prerokovati, kje bo čez de-
set ali dvajset let. Lahko se pa
ugane, da ne bodo niti Francozi
niti Angleži niti kdo drugi tre-
pli, da obvlada Italija ves Balkan,
medtem ko mora po izjemi sedaj-
nji politiki njeno strmaljenje iti
haš za tem.

Naj se stvar suče tako ali ta-
ko, sklep ne more biti drugačen,
kakor da nosi vsaka italijanska
anksija kal nove vojne v sebi.
Če ne znaga se zadnji uro zdrav
razum, postane ta nevarnost la-
hko največja za Evropo.

Ako se "reši" vprašanje sedaj
res po zahtevah Italije, bo v intere-
su Jugoslovancev, v interesu
Evrope in tudi v resničnem intere-
su Italije same, da se razmerje
čim prej odstrani in krivica od-
pravi. Kako bo to najbolje mogo-
če, pokaže čas, gotovo si ne želijo
nič med nami, da bi radi tega
vprašanja zopet tekla kri. Marsi-
kaj se lahko zgodi, da se vpraša-
nje definitivno, to se pravi pra-
vično reši brez orožja. Možnih iz-
prememb je toliko, da ne more
nihče danes igrati absolutnega
peroka. Ali na straži bo treba
stati neprenehoma in Jugoslovan-
i ne smejo zapustiti svojih morda
provizorično izgubljenih brat-
ov; predvsem bo treba pomoči,
da morejo ohraniti svojo narodno
ekzistenca in svojo kulturo, da ne
vrtonejo v tujem morju in da ne
pade njih vera v končno pravično
rešitev.

Te velike naloge se zaveda tu-
di Jugoslovansko Republičansko
Združenje. Njegova glavna skrb
je in bo, pa naj pade sedaj tako
ali pa drugačna odločitev, da ne
izgube ločeni deli svojega jezika,
svoje šole, svoje knjige. Če se re-
ši to, mora hodičnost prinesiti
pravico, in to delo se ne bo zane-
marilo.

**Jugoslovansko Republičansko
Združenje.**

**Pojasnila glede dohodnin-
skega davka.**

Washington, D. C. — Davčni
zakon dovoljuje vsaki osebi, ki jo
prispevala kako vsota v dobro-
delne svrhe, kot so n. pr. nekatere
dobrodelne ustanove, Ameri-
ški rdeči križ, Vitezi sv. Kolum-
busa, itd., da lahko odračunajo to
vsoto. Ravno tako je dovoljeno
odračunati vse vsote, katere je
kdo daroval v znanstvene svrhe,
vzgojevalne in verske namene.

Ni pa dovoljeno odračunati one
vsote, katere je kdo daroval ka-
kim dobrodelnim ustanovam iz
tega namena, da bi pozneje imel
kake osebnosti dobičke valde tega.
Odračunati nadalje tudi lahko one
vsote, katere je daroval cerkvam,
raznim misijonskim stanovam,
za zgradbo kake cerkve in redni
prispevki za cerkve.

Pri tem pa mora biti vsakdo
 previden, koliko bo kdo navedel,
da je prispeval v zgoraj omenje-
ne svrhe. Kajti davčni uradniki
so posebno previdni pri tem. Ne
sme vsakdo navesti vsote, kate-
re mu pride ravno na misel.

**Začimba, kličica in najrazsvet-
nejša**

DOMAČA ZDRAVILA
katera priporoča magr. Knipp,
— imajo vedno v zalogi.

Pišite po brezplačni ovak.

MATH. FREDIE
P. O. Box 772, City Hall Station,
NEW YORK CITY.

**USPEHI PRVEGA VSEAMERI-
ŠKEGA ZADRUŽNEGA KON-
GRESA.**

(Nadaljevanje s 1. strani.)
posebno pa za tujezemce de-
lavce, ki jih odražajo pri izmenja-
vi denarja privatni interesi. Na-
vedel je, da je na Danskem 250,
000 farmarjev, od teh je organizi-
ranih združnikov 240,000 far-
marjev. Farmarji imajo svoje
ključnice in tovarne. Ali to je bi-
lo mogoče ustanoviti, ker imajo
tudi svoje združne banke. Po-
vdarjal je, da morajo banke po-
stati ljudska lastnina, kar se la-
hko zgodi, če se ustanove združne
banke.

F. A. Rust je poročal, da so de-
lavci v Seattle ustanovili združ-
no banko, poznano pod imenom
Trades Union Bank of Seattle.
Vsakdo, ki prične vlagati svoje
prihranke na tej banki, postane
tudi takoj združnik ali solastnik
banke. Od 1. marca do januarja
1920 je bilo vloženih na tej banki
\$52,1000. Obresti se razdele vsakih
šest mesecev med vlagatelji po
visokosti vsote in po času, ko je
vložen.

Kongres je obsodil tudi velebi-
zniško časopisje, ki ustvarja jav-
no mnenje v Združenih državah.
Robert Buck, urednik "New Ma-
jority," je naznanil, da se je us-
tanovila združba, ki kupi tovarno
za izdelovanje papirja. Iz te to-
varne bodo prejemale papir de-
lavski in farmarski časniki.

Zadnji dan so poročali razni
odseki in bile so sprejete važne
rezolucije za ustanovitev produk-
tivnih in konzumnih združenj in
za razširjenje združnega gibanja.
Sprejeta je bila tudi rezolucija,
da se ustanovi komisija, ki ima
na oskrbi razširjenje združnega
gibanja. Komisija se deli v slede-
če departmente: Izobražba in
poduk, organizacija, transporta-
cija, zavarovanje, trgovina, stan-
darizacija, postavoja, tisk in
finance. Prihodnji kongres se vr-
ši na Lineolnov rojstni dan.

Veliko potnikov.

Na tisoče rojakov se priprav-
lja za odhod v stari kraj. Vsak
dan se prijavijo novi in si nago-
tovijo prostor. Stotina potnikov,
ki so dosedaj potovali akoni moje
tvrdko so zadovoljni s mojo po-
strežbo. Mnogi so to javno pove-
dali. V vašo korist je torej, da se
tudi vi poslužite domače tvrdke,
drugače vam utegne biti kal, ka-
kor je bilo že mnogim drugim, da
so šli potom raznih "čifutskih"
tvrdk, ki so jim dale občutiti, "po-
čem je judovski biznes."

New York-Havre, ali Oherbourg.
28. feb. parnik La Savoie,
6. mar. parnik La Touraine,
6. mar. parnik Imperator,
9. mar. parnik Royal George,
16. mar. parnik Rochambeau,
18. mar. parnik La France,
27. mar. parnik La Savoie,
27. mar. parnik Saxonia.

New York-Trst.
Začetkom marca parnik Presi-
dent Wilson, koncem marca pa-
rišk Argentina.

New York-Dobrovnik-Trst.
V nekaj tednih odpluje drugi
parnik na Dobrovnik in Trst. Po-
drobnosti še niso naznanjene.

Ta vozni red je podvržen spre-
membam. Za cene in druga pojasni-
la pišite ali pa pridite na moj na-
slov.

Potni listi. Potnikom preskr-
bim potne liste in drugo, kar ra-
bijo za potovanje.

Prenosišče. Snažno, udobno in
varno prenočišče po primerni ce-
ni dobite pri meni za časa biva-
nja v New Yorku.

Pošiljanje denarja. Ako hoče-
te izrabiti sedajne skrajno nizke
cene in poslati kaj denarja v sta-
ri kraj; tedaj je najbolje, da ga
posljete po draftu ali nakaznici,
ker je to najboljši način pri se-
danjih razmerah. Jas pošiljam
denar na ta način že več mesecev.

200 kron za	\$ 2.35
500 kron za	5.50
1,000 kron za	10.75
5,000 kron za	53.00
25,000 kron za	265.00
50 lir za	\$ 3.90
100 lir za	7.50
500 lir za	36.00
1,000 lir za	72.00

Po nadaljnih pojasnila pišite na
LEO ZAKRAJSEK
70 — 9th Ave., New York, N. Y.

**RUSIJA BO PRIKLANA V 10
DNEH — BORAH.**

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Iz Moskve se glasi, da so rdeče že-
le v okrožju Odese in Tiraspolu
na južozapadni fronti od 24. ja-
nuarja do 17. februarja ujete 12,
700 mož in vplenile 342 topov, 23
oklopnih vlakov, 5500 pušk, 15 e-
ropfanov in 390 avtomobilov.

London, 28. febr. — Kakor jav-
ljajo iz Moskve, je Ledu Trocky
predložil sovjetskemu kongresu
25. januarja t. l. načrt za spre-
menitev sedanje rdeče armade v
industrijalno armado. Trockij je
rekel:

"Rdeča armada, ki je v glav-
nem izvršila svojo nalogo na bo-
jiščih, se mora zdaj lotiti drugo-
naloge: rešiti mora Rusijo gospo-
darskega propada, ki ga je pov-
zročila vojna. Vojaške armade
morajo postati delavske armade.
V ta namen smo razdelili vojaške
čete v tri armade. Prva armada
bo dobavljala živeč za delavce v
mestih, sekala drva v gozdovih za
kurjavo in popravljala lomotive;
druga armada bo gradila železni-
ške tife za prevažanje surovega
olja; tretja armada bo pa poprav-
ljala poljedelske stroje in na spom-
lad prične z delom na poljih."

**VELIKO GRMENJA PA MALO
DREJA.**

Washington, D. C. — V proti-
profitarški kampanji je bilo are-
tiranih 895 oseb. Le majhen odst-
tek je prišel pred sodišče. V osem
in dvajsetih slučajih je bila izne-
žena obsodba. Nad sto oseb je bilo
aretiranih, ker so bile obtožene,
da so uganjale profitarstvo. Obs-
jenih je pa bilo le enajst oseb.

**SNEŽEN PLAZ JE UBIL DVE
OSEBI.**

Gunnison, Col. — V Spring
Creeku je prihrumel dolj snežen
plaz, ki je pokopal pod sabo
14-letnega Bruce Adriana in ne-
kega voznika, ki je po narodnosti
Jugoslovčan, katerega ime pa ni
znano.

**Premirje med Čehoslovaki in
boljševiki v Sibiriji.**

London. — Poročila iz Vladivo-
stoka se glasi, da je bilo sklenje-
no premirje med boljševiki in
čehoslovaki četami v Sibiriji
pod sledečimi pogoji: Čehoslova-
ki izročijo boljševikom Kalčakovo
alato, ki so ga čevali v Irkutsku
in zavezali so se, da ne bodo več
pomagali nobeni protiboljševiki
struji; med večskimi zadnjimi in
rdečimi prednimi stražami se u-
stanovi nevtralna zona; boljševi-
ki bodo zalagali Čehoslovake s
prehranom.

**Perzijski revolucionarji izgnali
Angleže.**

London. — Iz Moskve poročajo
da so perzijski revolucionarji po
vodstvom Kučuk kana okupiral
Rešt blizu Kaspiskega morja in
preimali Angleže.

Belii teror na Ogrskem.

Bazel, Švica. — Z Dunaja jav-
ljajo, da se kršćansko-socialni te-
roristi v Budapešti vrgli v ječo
socialista Aleksandra Garbarja,
ki je bil predsednik vlade od čas
sovjetske republike na Ogrskem.

Ciscoća ust,

Imate tudi težave in bolečine, da
se odpravijo morda kakor stisne
ali infuzija, kateri se je za-
bolj, ali imate težave, ki ga-
ra, da se ali v vašem telesu
pripravljati in izboljšati.

**Severa's
Antiseptol**

(Severa's Antiseptol) Niti se za
grzanje ali izpiranje niti vsak
dan. Vseboja se tudi za post-
okularno izpiranje, za obče-
pneje in izboljšanje. Severa's
priprava dala, očisto krvotok
in puha v vašem telesu. Či-
sta ga in izboljša, v vsi lokah
naše.

Izvrstni Ojačevalec

Zahteve, ki jih navadno nalagamo na želodec in naš pre-
bavni sistem so v splošnem pretežavne, kar oslabljuje druge
dele in organe telesa. Bolnik si išče ojačevalno sredstvo,
zdravilo, ki naj mu pomaga in ob enim vredi prebavne
organe v delovno stanje v smislu zakona narave. Take slu-
šaje se dobro zdravi s vživljanjem

**Severa's
Esorka**

(preje znano kot Severov želodčni granec), ki je zanesljiv
ojačevalec za želodec in ob enim čistilec črev, se priporoča
oslabelem, starim in onemoglim ljudem. Zdravilna vrednost
in nje snovi napravljajo to zdravilo za ZAPRTNICO, NE-
PREBAVNOST, OSLABELOST, ZGUBO SLASTI in za
splošno oslabele in slab telesni sistem. Poskusite steklenico
tega zdravila še danes. Pojdite na pot k zdravju. — Cena
je 75c in \$1.50; davek 3 do 6 centov. Naprodaj v vseh
lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

NOVA ZVEZA ZA IZPLAČEVANJA DENARJA

Naše denarne pošiljave razpošilja in izplačuje sedaj po celi
Jugoslaviji "Kraljevi poštni čekovni urad" v Ljubljani; to je tak
državni zavod, kakor je bila O. K. poštna hranilnica na Dunaju,
katera je mnogo let pred svetovno vojno izplačevala naše denarne
pošiljave širom avstro-ogrške monarhije.

Jamčimo za vsako denarno pošiljatev, toda za kake mogoče
zamude v izplačilu, ki bi se povzročile po drugih, brez naše kriv-
de, pa ne moremo prevzeti nikake odgovornosti.

100 kron	\$1.50	500 kron	\$ 5.00
200 kron	2.25	1,000 kron	9.50
300 kron	3.00	5,000 kron	47.50
400 kron	4.00	10,000 kron	96.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo s drugimi
Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money
Order, ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SANSER.

POZOR SLOVENCII!

Cemu trpite grozne bolečine na revmatizmi in drugih notrajnih
bolezni? Brez vsake bolečine odpravite, ako se poslužite ugodne
prilike!

S CHIROPRACTIC in s električnim zdravljenjem vas popolno-
ma odpravim vseh kroničnih bolezni. Najstarejši zdravnik na tem
področju.

Vas pojasnila dobite brezplačno v moji pisarni.

DR. LORENTZEN,
Miners' Bank Bldg. -1- -2- Eveleth, Minn.

Slovenska Narodna **Podporna Jednota.**

Ustanovljena 6. aprila 1904.

Laburj. 17. junija 1907
v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.
UPRAVNI ODBOR.

Prejedenik: Vincent Cahner, podpredsednik: Anton Hraz, Box 146, Cassburg, Pa.
Nadst. gl. tajnik: Math Turk, tajnik: Isidor Gleditsch, Paul Berger, blaginjski Prask
S. Taveler, upravitelj glasila Filip Gleditsch.

POROTNI ODBOR.
John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenikar, Box
276, Barberton, Ohio, Jos. Radick, Box 432, Southon, Pa., Frank Samrak, 2800 Procer
Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.
OBREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2527-29 E. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleterski, Box 425, Bridgeville, Pa.
Anton Radick, Box 75, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šuler, Box 194, Gross, Kans., za njegovod
Leo Kuban, Box 246, Gilbert, Minn., za njegovod

Nadzorni odbor.
Matt Petrovič, predsednik, 18617 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio, John Ambrošič
418 Pierce St., Eveleth, Minn., Jos. Kuban, 1907 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.
Vincent Cahner, John Ambrošič in Matt Petrovič.

Združitveni odbor.
PREJEDENIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trčič, Box 181, Lawrence, Pa.
John Owen, 242 Englewood, Detroit, Mich.
Jos. Šuk, 1151 E. 53. St., Cleveland, Ohio.
Mary Ušević, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6282 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jelo Zvertoč.

POZORI! — Katerikoli od vas, ki gl. odobrniki, ki delate v glasovni uradi, so vrli talci
VSA PISMA, ki se nanašajo na post. gl. predsednika so poslovi: Predsedništvo
S. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADVE BOLNIŠKE PODPORE so poslovi: Bolniška tajništvo S. N. F. J.,
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jedine
vse so poslovi: Tajništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADVE V ZVEZI S SLAČARŠKIMI POSLI so poslovi: Slo-
vanski S. N. F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse prihodnje glasila poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošljite M. Petroviču
predsedniku sodarstvenega odbora, njegov glasnik je: Street, Springfield, Ill.
Vsi prihodnji na gl. poslovi odsk. so naj pošljite na naslovi: John Underwood, 408 Hay
Street, Springfield, Ill.
Vse prihodnje prot. uradništvo glasila so naj pošljite na naslovi: Predsedništvo S. N.
F. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vsi dopisi in drugi spisi, namizila, spisi, naročila in spisi vse, kar je v zvezi
s glasilom, pošljite naj na poslovi: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

RESNICA — ja, da mnogi ne vedo, kje bi mogli biti naj-
bolje, najhitreje in najugodnejše postopiti
tako glede DENARNIH POŠILJATEV, kakor
tudi POTOVANJA v stare domovine, — in

RESNICA — ja, da so vse te zadeve pri vsakršnem primoru
in pod državnim nadzorstvom so najhitrejši
našji tvežji!

EMIL KISS,
kateri se nad državo naj pošljite našim ljudem denar v stare
domovine in ima vedno najhitro ceno.

Denarna ceno se sedaj zelo nastalo, vlad. čenar mi letih
ni mogoče ogajati. Proprizani pa bodite, da bodete dobili na
svoj denar VEDNO najhitro vrednost.

**POTNIKOM SE PRESKRBE VSA URADNA
DOVOLJENJA ZA POTOVANJE
BREZPLAČNO!**

**VSAKO PO TEJ TVRDKI IZVRŠENO DELO
JE POPOLNOMA GARANTIRANO!**

Za vsa potrebna pojasnila obrnite se na:

EMIL KISS, BANKER,
153 Second Ave., cor. 8th St., New York, N. Y.

**SPREJEMA HRANILNE VLOGE IN
PLAČA 4% OBRESTI!**

DENAR V STAREM KRAJU IZPLAČAN

S tem lajano naznanje, da smo vsyokar prejeli vest od
PRVE HRVATSKE STEDIONICE V ZAGREBU, da je ves denar
bil izplačan. Potrdila razpošilimo pravčasno pošiljateljcem.

Vred potnikov, katere so bile nastale valde izplačevanja, je
NEMETH STATE BANK poslala s svoje uradnike v Evropo.
Ti naj pa preskrbe, da se bode denar točno izplačeval, ter sedaj
se vsako pošiljatev točno izplača.

Pošljite denar potom našo banko, ako želite, da ga točno
prejemo vaši v stari domovini.

Pošiljamo denar na hranilne vloge in vsako banko ali hranil-
nico v Jugoslavijo, ter vam preskrbimo hranilno knjigice brez vsa
tega traska.

Pošiljamo denar tudi brzojavno. Brzojav stane 2.50 dolarja.
Pošljite denar hitro. Vrednost krosam raste.

1000 KRON ZA \$10.00

PRODAJAMO TUDI FARGBRODNE LISTKE
na vse čete. Prvih četo naših potnikov vseh evropskih potnih listic. Od-
pravimo, na one čete, ki si sami izde, vrche Trča, Dobrovnika, Isopeta itd.
Vredno se poslate na potovanje pitje nam se pojasnila.

NEMETH STATE BANK
John Nemeth predsednik.

GLAVNI STAN: 16 E. 2nd STREET.
PODRUŽNICA: 1597—2nd AVENUE.
NEW YORK, N. Y.

POZOR NAROČNIKI.

Za oglaš. so odgovorni le oglaš-
evalci sami. Mi ne sprejmemo de-
njih nobene odgovornosti. Vsak
kdo kaj kupi iz oglaš. in če mu
ni všeč, naj sam sebi pripiše. Vse-
k odgovornost in posledice naj
nosil vsak sam. Upravitelstvo lista
Crawford Ave., Chicago, Ill.

ROJAKI! Narodite se na knjige
Književna Matice S. N. F. J. Ma-
tice izda pet knjig, kakor hitro so
oglas. dvatisoč naročnikov. Na-
ročnina s pristopnino vred. ni
prvih pet knjig je tri dolarje. Ako
ni zastopnika Matice v vaši na-
selbini, pošljite naročnina tajniku
Matice: Frank Aleš, 2124 South
Crawford Ave., Chicago, Ill.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Smrtna kosa. Dne 8. febr. je umrl v hiralnici sv. Jožefa v Ljubljani Ivan Zupančič, sodni oficijal iz Novega mesta. — V Metliki je umrl g. Jože Slane. — Umrla je v Ljubljani ga. Frančiška Sterle. — V Trzinu je umrla ga. Dora Podgorcelec, roj. Klofutar.

Is Ormonja. Tu je umrl v visoki starosti 78 let stari posestnik Martin Urh.

Nostra culpa, nostra culpa. Veliki grešniki so ti socialisti, v prvi vrsti socialisti in potem šele demokrati. To dokazuje vsak dan klerikalci, pardon S. L. S., v svojih lipovih listih. Socialisti so krivi, da ne vozijo železnice, socialisti so krivi, da ni premoga in surovin za tvornice in strojev za premogovnike in najrazličnejše tvornice. Krivi so dalje socialisti regulacije valute, da se ne more izvažati les itd. Takih grehov žitamo vsak dan v naših slovenskih črnih in tudi drugih "čaj-tengah". Nikdar pa ne žitamo kaj je napravil g. dr. Korošec in njegovi bratci, takrat, ko so sedeli v vladi. Naj vendar gospodje okolo obrekovalnih listov enkrat povedo tudi to. Dosti časa so sedeli v vladi in če bi danes še sedeli tam, bi stala že zdavnaj vsa slovenska industrija, železnice in draginja bi bila večja še za par sto odstotkov. Tako ste bili začeli gospodariti vi, gospodje, ali so ta vaša malomarnost popravili ali ne, nam ni važno, če stoji soče delavcev nima dela. Vam je to pač vseeno, ker jih hočete potem potolažiti s tem, da jih bog kaznuje za grehe. Ne, gospodje klerikalci, vi niste pošteni! Naše geslo je delo, delo, ko ste vi s svojo vojno gonjo vse uničili, delo, da se popravi zlo, na katerem nosite vi največjo krivdo. Ustvariti je treba nekaj na razvalinah! Ustvariti, da bo naš narod, naše delovno ljudstvo moglo živeti in se boriti za svoje delavske pravice!

Protest ljubljanskega ljudstva proti antantnemu imperijalizmu. — Ljubljana, 26. Resolucija sprejeta skladno na manifestacijskem shodu v veliki dvorani hotela "Union" se glasi: Prebivalstvo ljubljanskega mesta in okolice, brez razlike političnega na-

ziranja, zbrano dne 26. januarja 1920 na javnem shodu, sklicanem po družstvu akademikov-beguncev v Ljubljani, z ozirom na predstojajočo rešitev jadranskega vprašanja, izraža svoje skrajno ogorčenje nad dejstvom, da se hoče to vprašanje rešiti, ne da bi se zasluzilo prizadeto prebivalstvo, da se torej glede njega uporabljajo principi germanskega imperijalizma proti kateremu so se nkvadno borile države. Sporazuma in Zedinjene države Severne Amerike, a ne sveti principi, katere je proglasil predsednik Wilson; protestira najodločneje proti vsaki rešitvi jadranskega vprašanja ki ne bi vodila računa o mnenju in težnjah prebivalstva pokrajin, za katerih usodo gre in protestira dosledno temu tudi proti takozvani Wilsonovi erti, ki bi izročila Italijanom na milost in namilost nad 400.000 zavednega jugoslovanskega prebivalstva; pozivlja vse odločilne državne faktorje in našo mirovno delegacijo, da ne sprejmejo nikakega kompromisa, kateri ne bi slonel na principu samoodločevanja narodov, kajti vsak kompromis, bi dovedel o doglednem času do novih konfliktov, ki bi bili nevarni za mir v Evropi in ki bi lahko usodepoln ravno za one, ki danes ne računajo z duhom časa in ne vpoštevajo demokratičnih principov, kateri edini so sposobni, da prinesejo narodom zadovoljstvo in mir; izjavlja konečno, da ne bo naš narod nikdar klonil pred krivico, ki bi mu jo prizadele države, katere so proglasile, da se bore za pravice malih narodov, in da bo storil vse, da se stare italijanski imperijalizem ravnata, kakor je bil stv v svetovni vojni germanski in avstro-madžarski imperijalizem.

Ustreljeni Bronce in dr. Pagan. Na drugem mestu poročamo o izidu obonovljenega procesa proti Ivanu Broncu, posestniku in gostilničarju na Doljevcu, ki je bil dne 24. avgusta 1915 po prekem sodu v Ljubljani obsojen na smrt in ustreljen. S tem slučajem je v tesni zvezi dr. Vladimír Pagan, tukajšnji odvetnik, kateremu se očita dejanje, ki ni združljivo, ako je resnično, niti s častjo človeka, kamoli odvetnika, ki je s svojo prisego vezan, da s vsemi razpoložljivimi sredstvi zastopa interese v obrambo mu izročena ga klijenta.

Tajnost iz ruskih arhivov.

Tajna francoško-italijanska pogodba.

15. novembra 1912. je ruski zunanji minister Sazonov poslal po kurirju ruskemu poslaniku Izvolskiju v Parizu pismo, v katerem mu naroča, da naj francoskemu zunanjemu ministru Poincaru prečita tajno pogodbo s Italijo pod pogojem, ako francoski mini minister prečita ruskemu poslaniku tajno pogodbo, ki jo je Francija sklenila s Italijo leta 1902. To se je zgodilo.

Italija, dasiravno članica trozveze (z Nemčijo in Avstro-Ogrsko) je kljub temu imela tajne pakte s Francijo in Rusijo. Pogodba med Francijo in Italijo je bila, da Italija ostane nevtralna, ako Francija "v obrambo svoje časti in varnosti napove vojno drugi velesili." Na ta način je bila Francija zasigurana o stališču Italije v začetku zadnje velike vojne. Ravno zaradi te pogodbe ni Francija nasprotovala Italiji, ko je zadnja l. 1910. anektirala Tripolitanijo.

Avstrijski ultimati Srbiji.

Dne 24. oktobra 1913 je Sazonov, ki je iskal "zdravja" na Jalti, sporočil carju Nikolaju, da je obiskal Poincaro v Parizu, ki je takrat še bil predsednik Francije in v zunanjejeje ministra Pichona. Ravno tiste dni je prišlo do konflikta med Srbijo in Avstro-Ogrsko, ker so srbske čete zasledile nekatere strategične pozidaje v Albaniji. Sazonov in Pichon sta videla, da je stvar malo resna in sta svetovala srbskemu poslaniku dr. Vesniću, da svetuje svoji vladi, naj se ukloni Avstriji. Vesnić je to storil, toda Avstrija je prehitela srbsko vlado z ostrim ultimatom. V Parizu so bili raditega v zadregi in Sazonov je svetoval, da naj Francija "modro postopa" s Srbijo, kajti zadnja bo še lahko dobra pomoč Franciji, kot "naravna sovražnica" Avstrije, kadar pride veliki mednarodni konflikt. Pichon je obljubil, da bo vplival na Srbijo, da se pobota z Avstrijo in da Srbija čimprej dobi posejlo na pariški borzi.

Car in Sazonov posetita Rumunijo.

V juniju leta 1914 je ruski car s svojo družino in zunanjim ministrom Sazonovim vred posetil Rumunijo. Dne 24. junija je Sazonov poročal carju o svajem razgovoru s rumunskim kraljem in njegovi ministri o evropskem položaju. To je bilo eden mesec pred "nepričakovanim" izbruhom svetovne vojne.

Sazonov pravi v svojem poročilu, da je bil rumunski voditelj Bratianu presenečen, ko ga je on (Sazonov) vprašal, kakšno stališče zavzame Rumunija, če Rusija napove vojno Avstro-Ogrski. Sazonov je hitro pojasnil, da Rusija napade le v slučaju, ako bo Avstrija napadla Srbijo. Iz razgovorjanja je Sazonov posnel, da se Rumunija v slučaju vojne pridruži oni stranki, ki bo močnejša in katera ji obljubi več dobička.

Anglija je pomagala ruskim avtokratom.

Iz zadnjega zaupnega poročila, ki ga je Sazonov predložil bivšemu ruskemu carju dne 25. julija 1914, toraj tri dni prej, predno je Avstrija napovedala vojno Srbiji, je razvidno, da je angleški kralj tudi korespondiral s carjem istočasno, kakor nemški kaiser. Ruski boljševiki mogoče najdejo tudi pisma angleškega kralja, in ko jih objavijo, se ne bo svet nič manj zanimal za nje, kot so je za objavljena pisma nemškega cesarja, ki medeje svetlo luč na karakter "božjega milostnika".

Sazonov omenja v poročilu z dne 25. julija 1914, da naj car porabi njegove (Sazonove) informacije za odgovor angleškemu kralju. Šlo je za vprašanje Perzije. Sazonov je svetoval carju, da je vprašanje Perzije zelo malenkostno vprico velikih dogodkov, ki se imajo razviti v nekaj dneh (!) valed konflikta med Avstrijo in Srbijo. Sazonov je prepričan, da je svetovna vojna na pragu in Rusija ne bo ostala indiferentna. Iz tega vzroka je potrebno, da si Rusija utrdi prijateljstvo Anglije, ki bo gotovo stala na njeni strani v kritičnem momentu. Dalje je Sazonov opozoril carja, da morda zdaj prihaja tisti veliki trenotek, ko se lahko izpolnejo težnje Rus-

RADA BI IZVEDELA.

kje se nahaja Jožef Levstek ali Lekcin iz Travnika pri Loškem Potoku. Nahajal se je v Emporium, Pa., v šumi. Želim, da se mi izglasi na sledeči naslov: Ivana Benčina, 1421 Wadsworth Ave., Waukegan, Ill.

RAD BI IZVEDELA.

za mojega brata John Klemenčiča. Pred devetimi leti nahajal se je v Indianapolis, Ind. Posebno prosim rojake, ki so ga poznali v Indianapolis, če kdo ve kaj o njem, da mi to naznani. On je doma iz vasi Pošteno, fara Sv. Križ pri Kostanjevici na Dolenjskem. Ako hode slučajno sam čital ta oglas, ga prosim, da se mi prijavi, imam mu poročati več zelo važnih stvari iz starega kraja. Moj naslov je: Mike Klemenčič, 5806 Prosser Ave., Cleveland, Ohio. (Marc 1-2-3)

SVOJE ROJAKE EDAJ ŠOPET LAHKO DORITE V AMERIKO.

Priseljeniške postave ostanejo še zmeraj v veljavi kot pred vojno. Svoje rodbino lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobiti v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osebno obrnite na znanega rojaka Matije Skender, Javnega Notarja, 5227 Buttler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pojasnil. (Adv.)

ROJAKI!

Zadnja opošiljatev je odšla dne 17. januarja t. l. s katero se je odpeljal tudi član naše tvrčke Mr. Leo Strukel.

Mr. Strukel ostane po naših opravkih v Jugoslaviji do dne 1. maja t. l. za to je čas, ako kdo hoče kaj poslati za velikonočne praznike svojem v stari kraj in jim pravočasno pomagati. Torej naj takoj pošljejo zaboje na nas, ker iste odpošljemo iz New Yorka vsakih 14 dni v Jugoslavijo.

Teža zaboja do 100 funtov, ena 14c na vsak funt.

STRUKEK & HOBAK
European Trading Export Co.,
88 Ninth Ave., cor. 16 St.
New York, N. Y.

je glede na okupiranje Cirigrada in Dardanel.

Iz vseh tajnih dokumentov bivše ruske carsistične vlade, ki so jih objavili boljševiki, je jasno kot bell dan, da so članice trojnega sporazuma (Anglija, Francija in Rusija) neprestano računale na svetovno vojno kot neizogibno stvar in vedno so kovalle načrte, kako bi se okoristile s vojno — natančno tako, kakor sta Nemčija in Avstrija kovali njune načrte na drugi strani. Italija je imela poleg pakta s Avstrijo in Nemčijo še tajno pogodbo s Francijo in drugo tajno pogodbo s Rusijo, medtem ko Francija ni vedela za italijansko-ruski pakt, niti ni Rusija vedela za italijansko-francoški pakt. Iz enega dokumenta je videti, da je španski kralj Alfonso hotel vstopiti v entento, toda Francija je to preprečila, ker je imela spor s Španijo zaradi Maroka.

MALI OGLASI

POTREBUJEMO DELAVCE
za navadno delo.
Zgledite se na:
Polk st. poleg mosta ob Polk in Canal Streets.

POTREBUJEMO
dekleta za učenje pri šivanju rokavic; tudi če učene se sprejmejo za delo pri šivalnem stroju na gonilno silo. Dobra plača. Oglasite se pri:

BIBENDRATH GLOVE CO.
2001 Elston Ave.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
punčpres operatorice za delo pri strojih. Oglasite se pri:

H. A. SOAL CO.
4410 Ravenswood ave.
Chicago, Ill.

DEKLETA
potrebujemo za delo pri punčpresah. Dnevno delo in od kosa. 44 ur dela v tednu. Deljavke od kosa zaslužijo od \$20 do \$30 tedensko.

POTREBUJEMO DELAVCE
za delo pri gradnji.

WESTERN ELECTRIC CO. PLANT,
West 48th Ave.,
400 čevljev zapadno od 22. ulice.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO ZENE IN DEKLETA
za lahko delo.
Izbiranje—spopoiniti naročila (Swedging)—pri Punčpresah.
Izkušnja nepotrebna. Dobra plača. Prijazna okolica.

THE BOYE NEEDLE COMPANY,
4337-4343 Ravenswood Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
žene in dekleta za delo.
53 ur tedensko. Plača po 30c na uro za začetek.
PORTER SAFETY SEAL CO.
Room 110, 163 W. Harrison St.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
MIZARJE
za delo pri žagi (Band Sawyers) izdelovanje pohištva.
ZANGERLE & PETERSON CO.
2164 Clybourn Ave., Chicago, Ill.

ČUVAJ (WACHMAN)
Mora biti nad 35 let star, ameriški državljan in tehtati nad 160 funtov. Delo ponoči. Oženjen ima prednost. Dobro delovno stanje.
JOSEPH T. RYERSON & SON
16th and Rockwell Sts., Door 3.
Chicago, Ill.

DEKLETA
nad 16 stara za delo v tovarni. One, ki žive blizu, imajo prednost.
SPURDEN MFG. COMPANY,
7011 Vincennes Ave., Chicago, Ill.

MALI OGLASI

POTREBUJEMO
25
Delavcev
25

Plačamo po 44 centov na uro.

Oglasite se pri:
EMPLOYMENT URADU
STEWART-WARNER CO.
1826 Diversey Parkway,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
šivalke na stroj. Lahko čisto delo dobra plača za prižetek.
CHICAGO FLAG
and Decorating Co.,
1315 S. Wabash ave., Chicago.

MI IMAMO

prostor za večje število delavcev v naši izdelovalnici "storage battery", delavci morajo biti nad 2 let stari in se morajo izkazati da so privolji stalno delo delati in so privolji pričeti s poterljivostjo, dokler se ne prične in se jim plača poriša. Izkušnja v tem delu se ne zahteva. Oglasite se pri: Employment departmentu

VESTA ACCUMULATOR CO.,
2100 Indiana Ave., Chicago.

POTREBUJEMO
dekleta za delo v tovarni. Dobra plača za čas ko se učite dela.

Northwestern Car Seal Company,
108 N. Jefferson St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
žene in dekleta za delo.
53 ur tedensko. Plača po 30c na uro za začetek.
PORTER SAFETY SEAL CO.
Room 110, 163 W. Harrison St.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
MIZARJE
za delo pri žagi (Band Sawyers) izdelovanje pohištva.
ZANGERLE & PETERSON CO.
2164 Clybourn Ave., Chicago, Ill.

ČUVAJ (WACHMAN)
Mora biti nad 35 let star, ameriški državljan in tehtati nad 160 funtov. Delo ponoči. Oženjen ima prednost. Dobro delovno stanje.
JOSEPH T. RYERSON & SON
16th and Rockwell Sts., Door 3.
Chicago, Ill.

DEKLETA
nad 16 stara za delo v tovarni. One, ki žive blizu, imajo prednost.
SPURDEN MFG. COMPANY,
7011 Vincennes Ave., Chicago, Ill.

POTOP. Zgodovinski roman.
Splasi H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"V tem kraju! Treba je samo stegniti roko. Poguma se nam ne manjka. Najboljši dokaz temu je, da smo tukaj gospodarji."

"Resnica! Resnica!" odvrne Kmitic. "Mi se zelo radujemo tega gospodarstva, zlasti ako nas naučite, na kak način naj dobimo denar..."

"Vi ste imeli to sredstvo v svojih rokah, toda vi bi bili rajši poginili od glada nego bi ondri vzeli le jeden groj."

Kmitic hitro pogleda častnika.

"Ker so takšna mesta, po katerih si niti Tatarji ne drznejo stegniti svojih rok!" reče.

"Preveč si domišljujete, gospod plemič," odvrne častnik. "Pomnite samo, da ne greste po denar k Tatarjem, marveč k Švedom."

Daljši razgovor je pretrgal prihod novega oddelka. Častnik ga je brzkone že pričakoval, ker je urno šel iz krčme. Kmitic je tudi šel za njim ter obstal pri velikih vratih, da bi videl, kdo prihaja.

Najprva je priropotala zaprta kočija, v katero so bili vpreženi štiri konji, obkoljena z oddelkom švedskih jezdecov, ter se ustavila pred krčmo. Častnik, ki se je razgovarjal prej s Kmiticem, skoči urno h kočiji, odpre vrata in se nizko prikloni v njej sedeči osebi.

"Brzkone je kak vojak..." si misli Kmitic.

Med tem prišlo iz krčme svetliko. Iz kočije stopi resnoben človek, opravljen v dolg plašč do kolen, podšit z lisinjo kožuho, ter v klobuku s peresi.

Častnik vzame svetliko iz rok jezdeca, pokloni se še enkrat in reče:

"Tukaj ekscelencia!"

Kmitic se vrne urno nazaj v krčmo, ona dva gresta za njim. V sobi se častnik še enkrat prikloni ter reče:

"Imam čast predstaviti se vaši ekscelenci. Jaz sem Vejhard Vreščević, urejvalec in zakladatelj z življenjem njegovega kraljevega veličanstva, poslan vaši ekscelenci naproti."

"Veseli me spoznati tako vrliga plemiča" odvrne častnik. "Ali se hočete vaša ekscelencia ustaviti tukaj delj časa, ali odrediti koj naprej?..." Njegovo kraljevo veličanstvo iskreno želi da vas kmalu vidi."

"Namenjen sem bil ustaviti se v Čenstohovem, da bi odpravil pobožnost," odvrne prišlec, "toda v Velunja sem dobil naročilo, naj se pošarim. Torej se napotim takoj dalje, ko si nekoliko počijem. Vi pa odpravite med tem sedanje spravnost ter zahvalite kapitana, ki ga je vodil."

Častnik odide, da izvrši povelje. Kmitic ga ustavi na poti.

"Kdo je to?" ga vpraša.

"Baron Lisola, cesarski poslanec, ki pride iz Brandenburga k našemu švedskemu vladarju," odvrne častnik.

Po teh besedah odide, pa se kmalu vrne.

"Izvršil sem ukaz vaše ekscelence," reče baronu.

"Hvala lepa!"

In s veliko dvorljivostjo pokaže Vreščeviću prostor poleg sebe.

"Veter je jel življati na dvorišču," reče, "in dež začenja škropiti. Mogoče, da bo dolgo dežvalo. Pogovoriva se torej nekoliko pred večerjo. Kaj je slišati tu novega? Čul sem, da so se malo poljska vojvodstva podala švedski milosti."

"Tako je, ekscelencia. Njegovo veličanstvo kralj samo čaka, da se mu podajo še ostali vojaki, na to pa odide takoj v Varšavo in potem v Prusijo."

"Ali je pa gotovo, da se podajo?"

"Poslanec vojake so že v Krakovu. Sicer pa ne morejo postopati drugače, ker drugega izhoda ni. Ako ne prestopijo k nam, pobije jih Hmelnicki do slednjega vojaka."

Lisola pobesi svojo razumno glavo na prsi.

"Grozne, neverjetne reči!" reče.

Razgovarjala sta se v nemškem jeziku. Kmitic ni preslišal nobene besede.

"Vavišenost," odvrne Vreščević, "kar se je zgodilo, to se je moralo zgoditi."

"Mogoče; težavno je, da ni ne žalovali nad to državo, ko je propadla pred našimi očmi. Kdor ni šved, mora to pomilovati."

"Jaz nisem šved, toda če tega Poljaki sami ne pomilujejo, ne čutim tudi jaz nobene naklonjenosti do njih," odvrne Vreščević.

Lisola ga resno pogleda.

"Res je, da nimate švedskega imena. Kakšnega rodu ste, prosim?"

"Jaz sem Čeh."

"Torej podložnik nemškega cesarja? To pomeni, da imava oha jednega gospodarja."

"Jaz se nahajam v službi njegovega veličanstva kralja švedskega," odvrne s poklonom Vreščević.

"V tem ni nič graje vrednega," odvrne Lisola, "toda takšne službe so navadno opolzne. Ker ste podložnik našega milostljivega cesarja, morate vendar-le njega, ko bi slušili tudi kateremu drugemu, smatrati svojim rodnim vladarjem."

"Tega ne zanikujem."